

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2010 rd

Regeringens proposition om godkännande av konventionen om internationellt skydd av vuxna samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen och om tillämpningen av konventionen och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med konventionen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 maj 2010 en proposition om godkännande av konventionen om internationellt skydd av vuxna samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen och om tillämpningen av konventionen och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med konventionen (RP 61/2010 rd) till lagutskottet för beredning.

- lagstiftningsråd Markku Helin, justitieministeriet
- direktör för rättshjälpsverksamheten Liisa Vehmas, Helsingfors rättshjälpsbyrå
- utvecklingschef Aili Heusala, enheten för styrning och utveckling av magistrater, Regionförvaltningsverket i Östra Finland
- häradsskrivare Tiina Rintamäki-Ovaska, magistraten i Vanda
- jurist Merja Santala, Helsingfors stads socialverk.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
- Helsingfors hovrätt
 - professor Ulla Liukkunen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner konventionen om internationellt skydd av vuxna och antar en lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen och om tillämpningen av konventionen. Vidare föreslås det att lagen om förmyndarverksamhet och lagen om intressebevakningsfullmakt ska ändras. Det föreslås att avdelning III som gäller förmynderskap i lagen angående

ende vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur ska upphävas.

Konventionen ska i internationella situationer tillämpas på skydd av vuxna som på grund av nedsatt eller bristande personlig förmåga inte kan försvara sina intressen. Med vuxen avses en person som har fyllt arton år. Syftet med konventionen är att fastställa den stat vars myndigheter är behöriga att vidta åtgärder till skydd för

en vuxens person eller egendom och att fastställa vilken lag dessa myndigheter ska tillämpa. I konventionen finns också bestämmelser om vilken lag som är tillämplig på företrädande av vuxna samt om erkännande och verkställighet av åtgärder till skydd för vuxna i de fördragsslutande staterna. I konventionen ingår dessutom bestämmelser om samarbete mellan myndigheterna i de fördragsslutande staterna för att uppnå konventionens syfte.

I frågor som inte ingår i konventionen eller i något annat internationellt instrument som är bindande för Finland ska de bestämmelser som i

den finska lagstiftningen hör till den internationella privaträtten fortfarande tillämpas. Det föreslås att dessa bestämmelser ses över så att deras huvudprinciper ska motsvara bestämmelserna i konventionen. De nya bestämmelserna ska tas in i lagen om förmyndarverksamhet.

Lagen om sättande i kraft och tillämpningen av konventionen avses träda i kraft genom förordning av republikens president och de övriga lagarna avses träda i kraft genom förordning av statsrådet samtidigt som konventionen träder i kraft för Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med propositionen är att sätta i kraft konventionen om internationellt skydd av vuxna. Den föreskriver bl.a. om behörighet, tillämplig lag och erkännande och verkställighet av beslut som fattats i en annan fördragsslutande stat. Samtidigt ska de nationella bestämmelserna om internationellt förmynderskap harmoniseras med konventionsprinciperna.

I fråga om vår lagstiftning gäller konventionen i synnerhet intressebevakning för vuxna i fall där det finns internationella kopplingar. Det kan bl.a. röra sig om att den person som ska få skydd har egendom i olika länder eller bor i något annat land än där han eller hon är medborgare. Ett åtagande att iaktta konventionen gör det lättare för de vuxnas intressebevakare att klara av sina uppgifter i gränsöverskridande fall, som blivit allt vanligare i takt med människornas rörlighet. Lagutskottet ställer sig bakom förslaget att Finland ska åta sig att iaktta konventionen och tillstyrker lagförslagen med små ändringsförslag och följande anmärkningar.

Erkännande och verkställbarhet av beslut som meddelats i en främmande stat

I 10 a kap. 95 j och 95 k § i lagförslag 2 föreskrivs det hur beslut om intressebevakning som meddelats i en främmande stat ska erkännas och hur beslutens verkställbarhet ska fastställas i Finland. Helsingfors hovrätt ska vara första instans i sådana frågor. Utskottet påpekar att föreslagna 95 k § till skillnad från föreslagna 95 j § 3 mom. inte uttryckligen ger vid handen hur ärendet ska väckas. För att lagtexten ska bli konsekvent och tydlig föreslår utskottet att uttrycket "på ansökan" läggs till i 95 k §.

För tydlighetens skull noterar utskottet att eftersom lagförslaget inte innehåller några särskilda bestämmelser om hur ärenden som gäller erkännande och verkställbarhet av beslut som meddelats i en främmande stat ska behandlas i hovrätten, är avsikten att behandlingen i tillämpliga delar ska vara förenlig med bestämmelserna om och principerna för behandling av ansökningsärenden. Inga särskilda bestämmelser föreslås heller om behandling av ärenden i hovrätten som första instans, så det betyder att också 30 kap. 13—17 § i rättegångsbalken blir tillämpliga. Tidsfristen för att överklaga ärendet hos högsta domstolen är således 30 dagar från det att hovrätten har utfärdat sitt beslut. Enligt utredning har en kortare besvärstid än normalt inte ansetts vara behövlig i ärenden som gäller intresse-

bevakning enligt propositionen. De egentliga verkställande åtgärderna har nämligen inte så stor betydelse i den typen av ärenden och är därför i regel inte brådskande. I det avseendet skiljer sig de här ärendena från beslut om vårdnad av barn och umgängesrätt i fall som gäller bortförande av barn och som meddelats i en främmande stat. I fråga om dem är besvärstiden 14 dagar. Om det undantagsvis behövs ett brådskande beslut i ett ärende som gäller intressebevakning, får de finländska myndigheterna ordna intressebevakning med stöd av 95 c § i lagförslaget.

Regeringen föreslår heller inga särskilda bestämmelser om iakttagande av och verkställbarhet för beslut som hovrätten utfärdat i första instans. Här ska huvudregeln vara att beslutet ska iakttas och kan verkställas när det har vunnit laga kraft. Enligt utredning talar det också här för den normala huvudregeln att de egentliga verkställande åtgärderna praktiskt taget inte har så stor betydelse och att ärendena som gäller intressebevakning därför vanligtvis inte är brådskande. Men om det uppstår ett akut behov att säkra huvudmannens villkor och rättigheter i Finland, får magistraten eller tingsrätten förordna en intressebevakare med stöd av föreslagna 95 c § om brådskande fall. Det kan röra sig om att hovrättens beslut inväntas om erkännande av eller verkställbarhet för ett beslut om intressebevakning som meddelats i en främmande stat, eller om att högsta domstolens avgörande inväntas om ett överklagat hovrättsbeslut. Utskottet anser att detta är befogat men noterar ändå för tydlighetens skull att det inte innebär att man i de internationella fall som avses i propositionen inte ska följa motsvarande särskilda bestämmelser som i nationella fall som gäller förordnande av intressebevakning eller begränsning av handlingsbehörighet och där domstolen har möjlighet att ge ett interimistiskt förordnande innan den slutgiltigt avgör ärendet (79 §) och där beslutet ska iakttas genast efter att domstolen har

utfärdat det (83 §). Det kommer inte att uppstå något behov av sådana här särskilda bestämmelser, eftersom brådskande intressebevakning ska ordnas enligt föreslagna 95 c §. Visserligen kommer flera olika myndigheter att ha uppgifter som gäller erkännande av beslut som meddelats i en främmande stat och fastställande av beslutens verkställbarhet plus behov av brådskande intressebevakning. Men det faller sig enligt utskottet naturligt med hänsyn till att typen av frågor som är aktuella i de här ärendena är olika och att det behövs olika slag av utredningar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner konventionen enligt propositionen,

godkänner lagförslag 1, 3 och 4 utan ändringar och

godkänner lagförslag 2 enligt propositionen men 95 k § med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 2

95 k §

Verkställbarhet

Ett sådant beslut om intressebevakning som har meddelats i en främmande stat och som är verkställbart i den staten är verkställbart i Finland om Helsingfors hovrätt *på ansökan* har fastställt att beslutet är verkställbart här. På de grunder som anges i 95 j § 2 mom. får hovrätten vägra att fastställa att beslutet är verkställbart.

LaUB 13/2010 rd — RP 61/2010 rd

Helsingfors den 15 juni 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Janina Andersson /gröna
vordf. Anna-Maja Henriksson /sv
medl. Esko Ahonen /cent
Kalle Jokinen /saml
Timo Kalli /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd
Sampsa Kataja /saml

Krista Kiuru /sd
Jari Larikka /saml
Sanna Lauslahti /saml
Outi Mäkelä /saml
Tero Rönni /sd
Kari Uotila /vänt
Mirja Vehkaperä /cent
ers. Pietari Jääskeläinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.